Statenbrief

Datum
14 juli 2021

Zaaknummer
2021-007805

Inlichtingen bij
Provincieloket
026 359 99 99
post@gelderland.nl

Onderwerp
Verzoek Alliander NV tot versterking kapitaalstructuur

Ambitie en thema
- Algemene dekkingsmiddelen

Portefeuillehouder
Jan Markink

Doel van deze brief
Gedeputeerde Staten verzoeken Provinciale Staten om:
- te besluiten conform het ontwerpbesluit

1 Inhoud voorstel (beoogd resultaat/doel)

Alliander NV (Alliander) is verantwoordelijk voor de vitale energie-infrastructuur in haar verzorgingsgebied. Alliander werkt volop mee aan het realiseren van een duurzame energievoorziening, vanuit het maatschappelijke belang om energie voor iedereen betrouwbaar, betaalbaar en bereikbaar te houden. De energietransitie versnelt en leidt tot meer duurzame lokale opwek én een groeiende vraag naar elektrisch vermogen. Dit vraagt grote aanpassingen van het energiesysteem. Als gevolg hiervan moet de capaciteit van de elektriciteitsnetten de komende jaren op veel plekken worden verdubbeld.

Dit vergt grootschalige investeringen in haar netten en Alliander verwacht dat de totale investeringen op korte termijn oplopen tot ongeveer € 1,2 miljard per jaar. Dat is meer dan een verdubbeling ten opzichte van de afgelopen jaren. Door de combinatie van sterk toenemende investeringen, lange terugverdientijden (circa 40 jaar) en lage rendementen, neemt de financieringsbehoefte van Alliander sterk toe. De investeringen worden voornamelijk gefinancierd door te lenen op de geldmarkt (vreemd vermogen), waar voldoende eigen vermogen tegenover moet staan.

Op 31 mei 2021 heeft Alliander haar aandeelhouders verzocht om via een reverse converteerbare hybride obligatielening haar kapitaalstructuur te versterken voor een bedrag van € 600 miljoen. Een dergelijke lening telt bij uitgifte al voor 50% mee als eigen vermogen en kan, wanneer nodig, te zijner tijd door Alliander deels of geheel worden omgezet in aandelen. Op deze wijze kan de financiële soliditeit van Alliander worden geborgd, blijft Alliander in staat om de komende jaren dividend aan de aandeelhouders uit te keren en kan zij haar publieke taak als netbeheerder blijven realiseren. Met het verzoek doet Alliander een beroep op ons als aandeelhouder om haar te steunen bij de uitvoering van haar publieke taak.

Het totale bedrag van de reverse converteerbare hybride obligatielening bedraagt € 600 miljoen, met een ondergrens van € 550 miljoen. Dit laatste betekent dat wanneer voor minder dan € 550 miljoen wordt ingeschreven, Alliander het recht heeft om van de voorgenomen lening af te zien. De kapitaalstructuur moet dan op een andere manier worden versterkt, waarbij inhouding van dividend tot de mogelijkheden behoort.

De hoogte van de obligatielening per aandeelhouder wordt in beginsel bepaald naar rato van het aandelenbezit, zodat bij een eventuele conversie van de lening naar aandelen geen wijziging in de aandelenverhoudingen optreedt. Echter, om zeker te stellen dat het benodigde bedrag bijeengebracht wordt, wordt de aandeelhouders ook gevraagd om aan te geven of zij bereid zijn om meer dan pro-rata deel te nemen, bij voorkeur 25% boven het pro-rata aandeel. Hier wordt alleen gebruik van gemaakt wanneer niet alle aandeelhouders bereid zijn om pro-rata deel te nemen.

Voor de provincie Gelderland met 44,675% van de aandelen betekent het verzoek een financiële inbreng in de range van € 268 tot € 335 miljoen waarbij het eerste bedrag ons pro-rata deel weergeeft en het laatste een bedrag van 25% boven pro-rata.
Als Gedeputeerde Staten van Gelderland willen wij onze verantwoordelijkheid als aandeelhouder nemen en een reverse converteerbare hybride obligatielening aan Alliander verstrekken voor een bedrag in de range van € 268 tot € 335 miljoen.

Wij zijn ook voornemens de bevoegdheid te delegeren aan de Raad van Bestuur van Alliander NV om aandelen uit te geven met als doel om het conversiebedrag te converteren naar gewone aandelen.
De reden hiervoor is dat door deze bepaling het recht om de lening te converteren bij Alliander komt te liggen en de aandeelhouders de conversie niet alsnog kunnen blokkeren. Dit is noodzakelijk om er voor te zorgen dat deze lening nu al voor 50% meetelt als eigen vermogen.

Op basis van de Kadernota Risicomanagement en weerstandsvermogen 2017 (PS2017-661) moet voor het verstrekken van deze lening een bedrag worden gestort in een geblokkeerde reserve als risicoreservering. Bij de Financiële consequenties gaan wij hier verder op in.

In deze Statenbrief leggen wij u het verzoek van Alliander tot versterking van de kapitaalstructuur voor.

Het voorstel:

- Eventuele wensen en bedenkingen kenbaar maken ten aanzien van ons voornemen om als provincie Gelderland een reverse converteerbare hybride obligatielening aan Alliander te verstrekken voor een bedrag in de range van € 268 tot € 335 miljoen.
- Eventuele wensen en bedenkingen kenbaar maken ten aanzien van ons voornemen om op de buitengewone vergadering van aandeelhouders in te stemmen met het aan de Raad van Bestuur van Alliander NV delegeren van de bevoegdheid om een zodanig aantal gewone aandelen uit te geven met als doel om het conversiebedrag te converteren naar gewone aandelen in overeenstemming met de bepalingen van de leningsovereenkomst.
- Ter dekking van de storting in een geblokkeerde reserve, een bedrag in de range van € 268 tot € 335 miljoen beschikbaar te stellen uit het Stamkapitaal door uw Staten.

2 Aanleiding

In het Klimaatakkoord is de afspraak gemaakt dat in 2030 70% van alle elektriciteit uit hernieuwbare bronnen komt. Dat gebeurt onder meer door met Regionale Energiestrategieën (RES en) tot 35 TWh duurzame opwek op land te komen. Tegelijk groeit de vraag naar elektriciteit.

Auto's worden elektrisch, de industrie vervangt olie en gas door duurzaam opgewekte stroom en huizen worden op een duurzame manier verwarmd.

De overgang naar een duurzame energievoorziening is in volle gang. Een ontwikkeling die wij als provincie Gelderland stimuleren. Op steeds meer daken liggen zonnepanelen en op veel plaatsen verrijzen windparken. Elektrisch vervoer komt sterk op. En gemeenten spreken de ambitie uit van het aardgas af te gaan en over te stappen naar duurzame alternatieven. De toename van duurzaam opgewekte energie en groeiende elektrificatie betekenen dat de netten van Alliander fors moeten worden uitgebreid en verzwaard. Dit vraagt grote aanpassingen van het energiesysteem.

De afspraken uit het Klimaatakkoord betekenen een enorme verandering voor het werk van alle netbeheerders waaronder Alliander. Het elektriciteitsnet, ooit aangelegd om te voorzien in transport van energie van de centrale naar de klant is in 2030 veranderd in een multifunctionele verbinder van vraag, aanbod en opslag. Om dat mogelijk te maken moet het elektriciteitsnet drastisch worden uitgebreid. In feite is een herontwerp van het hele energiesysteem noodzakelijk. Als netbeheerder staat Alliander voor de opdracht om de capaciteit van het elektriciteitsnet op een groot aantal plekken te verdubbelen in 2030.

Dit vergt grootschalige investeringen in de netten van Alliander en zij verwacht dat de totale investeringen op korte termijn zal oplopen tot ongeveer € 1,2 miljard per jaar. Door de combinatie van sterk toenemende investeringen, lange terugverdientijden (+/- 40 jaar) en lage rendementen, neemt de financieringsbehoefte van Alliander sterk toe. Dit is voor Alliander aanleiding geweest om in het najaar van 2020 gesprekken met haar grootaandeelhouders op te starten over versterking van de kapitaalstructuur van Alliander.

De afgelopen maanden heeft Alliander samen met de leden van het Grootaandeelhoudersoverleg[1] verkend op welke wijze de kapitaalstructuur van Alliander kan worden versterkt. Deze gesprekken zijn in constructieve sfeer verlopen, met oog voor zowel het belang van Alliander als dat van alle aandeelhouders. Bij deze gesprekken hebben wij ons als Grootaandeelhoudersoverleg laten bijstaan door KPMG en Stek advocaten.

Op basis van deze gesprekken is Alliander voornemens om de kapitaalstructuur te versterken door uitgifte van een reverse converteerbare hybride obligatielening ter grootte van € 600 miljoen. Op 31 mei 2021 heeft Alliander haar aandeelhouders verzocht om haar kapitaalstructuur te versterken middels deze obligatielening.

Als Gedeputeerde Staten van Gelderland willen wij onze verantwoordelijkheid als aandeelhouder nemen en een reverse converteerbare hybride obligatielening aan Alliander verstrekken voor een bedrag in de range van € 268 tot € 335 miljoen.

[1] Het Grootaandeelhoudersoverleg bestaat uit bestuurlijke vertegenwoordigers van de aandeelhouders Gelderland, Friesland, Noord Holland, Amsterdam en namens het Nuval-platform en de oud-EWR-gemeenten.

3 Bestaand beleid c.q. kader

Het verstrekken van een reverse converteerbare hybride obligatielening aan Alliander is een privaatrechtelijke rechtshandeling en conform artikel 158, 1e lid onder d van de Provinciewet een bevoegdheid van Gedeputeerde Staten. Dit geldt ook voor het besluit om op de buitengewone vergadering van aandeelhouders in te stemmen met de uitgifte van de reverse converteerbare hybride obligatielening ad € 600 miljoen door Alliander met de mogelijkheid van een conversie naar aandelen.

Op basis van artikel 167, lid 4 van de Provinciewet en de interne geldende kaderstelling (PS 2004-856: Betrokkenheid van Provinciale Staten bij privaatrechtelijke rechtshandelingen, rechtsgedingen en civiele verdediging) geeft ons college vooraf inlichtingen aan uw Staten over de uitoefening van haar bevoegdheden indien de besluiten ingrijpende gevolgen kan hebben voor de provincie. In dat geval nemen wij geen definitief besluit totdat uw Staten hun wensen en bedenkingen hebben kunnen inbrengen. De behandeling van deze Statenbrief geeft invulling aan deze zogenaamde 'voorhangprocedure' en biedt uw Staten de gelegenheid om uw wensen en bedenkingen kenbaar te maken inzake onze voorgenomen besluiten.

Het beschikbaar stellen van een bedrag uit het Stamkapitaal ten behoeve van de risicodekking is een bevoegdheid van Provinciale Staten. Daarom worden uw Staten dan ook gevraagd om deze middelen beschikbaar te stellen

In de notitie "Financieren vanuit de publieke taak" (PS2021-414) staat dat nieuwe (mogelijke) onttrekkingen aan het Stamkapitaal getoetst gaan worden op de vijf hieronder genoemde aspecten:

- Governance: Omdat Alliander al een bestaande deelneming is, heeft het geen effect op de interne organisatie van de provincie.
- Risico en Rendement: Het rendement is bekend, helder en positief. De gerede verwachting is dat er geen bijzonder groot risico aanwezig is.
- Maatschappelijk Rendement: Zie onder punt 4: Argumenten/afwegingen/risico's.
- Fiscaal: Deze obligatielening en (eventuele) omzetting in aandelenkapitaal heeft geen fiscale consequenties tot gevolg.
- Reputatie: Het is naar de andere aandeelhouders van belang dat Gelderland als grootste aandeelhouder hierin meegaat om zodoende een voorbeeld te geven. Als Gelderland niet (of voor slechts een klein gedeelte) mee gaat doen, zal deze kapitaalversterking zeer waarschijnlijk niet slagen. Ook bij de andere grote regionale netwerkbedrijven (Stedin en Enexis) hebben de grote aandeelhouders deelgenomen in de versterking van de kapitaalstructuur. Het deelnemen in deze lening kan negatief gezien worden door mensen die niet positief tegenover de energietransitie staan.

4 Argumenten/afwegingen/risico's

Drietal sporen door Alliander

Zoals hiervoor beschreven is er een behoefte bij Alliander tot versterking van de kapitaalstructuur om de benodigde investeringen te kunnen financieren tegen acceptabele rentekosten. Om dat te realiseren werkt Alliander parallel aan een drietal sporen:

- ***Wendbare, slagvaardige en kostenefficiënte organisatie***: in 2018 is Alliander een kostenbesparingsprogramma gestart om zowel de kosten van de organisatie te verlagen als de productiviteit te verhogen. Fundament onder het programma is de continue aandacht voor het verhogen van het kostenbewustzijn in de gehele organisatie en het kritisch afwegen welke activiteiten echt nodig zijn om haar werk, met behoud van veiligheid en kwaliteit, te kunnen uitvoeren. Daarnaast richt het programma zich op het vereenvoudigen en verbeteren van de processen, onder andere door activiteiten te standaardiseren en te digitaliseren. Hiermee wil de onderneming slimmer en efficiënter gaan werken. Het afgelopen jaar is ook gewerkt aan een nieuwe inrichting van de Alliander organisatie. Deze reorganisatie is ingegeven door de grote hoeveelheid werk en de hoge investeringen die het gevolg zijn van de energietransitie.;
- ***Verbeteren inkomstensystematiek***: er vinden momenteel intensieve gesprekken plaats met de Autoriteit Consument & Markt (ACM) om de inkomstensystematiek van netbeheerders beter toe te snijden op de uitdagingen van de energietransitie. Ook worden gesprekken gevoerd met ACM en de ministeries van Financiën en Economische Zaken en Klimaat (EZK) over mogelijke oplossingen voor het bredere financieringsprobleem in de sector.
- ***Versterken eigen vermogen***: om de investeringen te doen en tegelijkertijd financieel solide te blijven, is aanvullend eigen vermogen nodig. De investeringen worden voornamelijk gefinancierd door te lenen op de geldmarkt (vreemd vermogen), waar voldoende eigen vermogen tegenover moet staan. Zonder additioneel eigen vermogen, neemt de kredietwaardigheid van Alliander af en is zij onvoldoende in staat om de investeringen te financieren tegen acceptabele rentekosten.

Gesprekken Grootaandeelhoudersoverleg en Alliander

In de afgelopen maanden heeft Alliander gesprekken gevoerd met de leden van het Grootaandeelhoudersoverleg vanwege de toegenomen kapitaalbehoefte van Alliander en de noodzaak om de kapitaalstructuur te versterken. Met behulp van onze onafhankelijke adviseurs KPMG en Stek advocaten is het Grootaandeelhoudersoverleg daarbij zorgvuldig te werk gegaan. Dit heeft geresulteerd in het voorliggende verzoek van Alliander tot het verstrekken van een reverse converteerbare hybride obligatielening. De voorwaarden en condities van die lening zijn opgenomen in de leningsovereenkomst die als bijlage is bijgevoegd. KPMG en Stek advocaten zijn daarbij van mening dat er een zorgvuldig proces is doorlopen en dat de voorwaarden en condities solide zijn. Dit hebben zij verwoord in hun Letter of Comfort die als bijlagen zijn bijgevoegd.

Zijn ook andere mogelijkheden onderzocht om in de kapitaalbehoefte van Alliander te voorzien?

Om in de kapitaalbehoefte van Alliander te voorzien zijn in de gespreken tussen Alliander en het Grootaandeelhoudersoverleg breed de mogelijkheden verkend die daarvoor in aanmerking zouden kunnen komen. Zo is o.a. gekeken naar het Groeifonds, Invest-NL, Europese en Nederlandse subsidieregelingen, verkoop van bedrijfsonderdelen, deelname door andere aandeelhouders zoals pensioenfondsen en de Nederlandse Staat en diverse financieringsinstrumenten. Om verschillende redenen zijn deze opties geen oplossing gebleken voor de nu voorliggende kapitaalbehoefte van Alliander.

Inzake het financieringsvraagstuk van de regionale netbeheerders voor de lange termijn zijn de regionale netbeheerders met hun aandeelhouders in gesprek met de ministeries van Financiën en Economische Zaken en Klimaat (EZK). Dit sluit aan bij de recente brief van de minister van EZK aan de Tweede Kamer waarin hij aangeeft dat het hem verstandig lijkt, gezien de forse investeringsopgave van regionale netbeheerders tot 2030 en daarna, om samen met de aandeelhouders van de regionale netwerkbedrijven te onderzoeken hoe de kapitaalbasis van regionale netwerkbedrijven op lange termijn versterkt kan worden en of het Rijk hier een rol in kan spelen. Dit om te borgen dat netwerkbedrijven een gezonde balans houden en op lange termijn kunnen blijven investeren in voldoende netcapaciteit.

Reverse converteerbare hybride obligatielening

Alliander verzoekt haar aandeelhouders om een reverse converteerbare hybride obligatielening te verstrekken. De formele leningsovereenkomst is in Engels opgesteld hetgeen gebruikelijk is bij dit soort leningen. Ter informatie is een Nederlandse vertaling van de leningsdocumentatie bijgevoegd evenals een overzicht met de belangrijkste kenmerken van de lening met de vindplaats in de leningsovereenkomst. Een aantal kenmerken van de lening, zoals o.a. de looptijd en het conversierecht, zijn noodzakelijk om er voor te zorgen dat deze lening nu al voor 50% meetelt als eigen vermogen.

Beknopte kenmerken lening	
Type lening	Reverse converteerbare hybride obligatielening
Hoofdsom	€ 600 miljoen
Looptijd	60 jaar, tenzij eerder afgelost of geconverteerd
Rentevaste periode	Tarief wordt elke 10 jaar vastgezet
Rentevaste vergoeding	Marktconforme opslag van 1,975% boven 10-jaars swap rate
Cumulatieve rentebetalingen	Er is mogelijkheid tot uitstel rentebetaling, maar rente wordt altijd uitbetaald
Mogelijke aflossing	Door Alliander bij elke renteherziening of eerder onder bepaalde voorwaarden
Conversie	Onder strikte voorwaarden kan de lening door Alliander worden geconverteerd naar gewone aandelen
Uitgifte	15 december 2021

Waarom is deze lening de beste oplossing voor de financieringsbehoefte van Alliander?

Alliander en het Grootaandeelhoudersoverleg hebben verschillende financieringsopties verkend als invulling voor de financieringsbehoefte van Alliander. De totale behoefte aan eigen vermogen kan gedekt worden uit een mix aan bronnen zoals ingehouden winst en specifieke financiële instrumenten. Voor het overige zal Alliander een beroep op de aandeelhouders moeten doen. De uitkomst van de verkenning is dat een reverse converteerbare hybride obligatielening ter grootte van € 600 miljoen het beste aansluit bij de financieringsbehoefte van Alliander én de belangen van de aandeelhouders.

Alliander heeft het recht om de totale lening van € 600 miljoen op basis van vooraf vastgestelde objectieve gebeurtenissen te converteren (om te zetten) in aandelen. Daarmee wordt de lening 100% eigen vermogen. Op basis van de huidige prognoses wordt er vanuit gegaan dat de lening in 2025 voor € 400 wordt geconverteerd en in 2028 voor de resterende € 200 miljoen.

Aan de converteerbaarheid zijn strikte voorwaarden gekoppeld, waardoor de aandeelhouders er zeker van zijn dat niet eerder en meer wordt geconverteerd dan strikt noodzakelijk is. Als Alliander van haar conversierecht gebruik wil maken zal een door de leningverstrekkers aangewezen onafhankelijke waarderingsdeskundige toetsen of aan de voorwaarden is voldaan. De leningverstrekkers laten daarna met een eigen adviseur een fairness opinion uitvoeren op het werk van de waarderingsdeskundige. Als volgens de waarderingsdeskundige of uit de fairness opinion blijkt dat niet (volledig) aan de conversievoorwaarden is voldaan zal er niet worden geconverteerd

De voorgestelde vorm van financiering stelt Alliander in staat leningen in de markt op te halen tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden. Op het moment dat Alliander een lagere rating heeft, moet Alliander tegen slechtere voorwaarden lenen en stijgen de kosten voor Alliander. Dit heeft een nadelig effect op het bedrijfsresultaat van Alliander en kan uiteindelijk ook een effect hebben op de tarieven van afnemers. Een gezonde solvabiliteit (verhouding eigen vermogen/vreemd vermogen) is essentieel voor een goede rating, hetgeen het mogelijk maakt om de voor de energietransitie benodigde investeringen tegen acceptabele kosten te kunnen financieren. Het verschaffen van (hybride) kapitaal aan Alliander draagt daarmee bij aan de betaalbaarheid van de energietransitie.
De aandeelhouders krijgen door het hybride karakter meer flexibiliteit dan alternatieve instrumenten. Dit is wenselijk gezien het nog onzekere tempo van de extra investeringen en eventuele toekomstige wijzigingen in de tariefregulering. Overheden willen immers niet eerder, meer en/of langer dan noodzakelijk maatschappelijk geld investeren in ondernemingen.

<u>Waarom is deze lening de beste oplossing voor de provincie Gelderland?</u>
Deze lening is de beste oplossing voor de provincie vanwege het maatschappelijk- en financieel rendement, zoals hieronder wordt toegelicht.

Maatschappelijk rendement
Bij het maatschappelijk perspectief gaat het erom dat met het verstrekken van de lening direct en indirect wordt bijgedragen aan de energietransitie. Direct omdat de ingezette middel aangewend worden door Alliander voor de grootschalige investeringen die Alliander moet doen in haar netten als gevolg van de energietransitie. Zo lopen we als provincie achter met het behalen van onze doelstellingen en netcomplicaties zijn daar een van de redenen voor. Er moet eerder, sneller en meer worden geïnvesteerd in het netwerk om onze doelen voor 2030 tijdig te kunnen halen.

Het heeft ook een indirect maatschappelijk effect omdat we hiermee concreet laten zien dat we het belang van de energietransitie onderschrijven. Dat heeft onmiskenbaar een positieve uitstraling richting o.a. de andere aandeelhouders van Alliander, onze partners in het GEA en onze betrokkenheid bij de RES'en. Daarnaast is er sprake van een indirect maatschappelijk effect omdat de energietransitie leidt tot een sterke kapitaalbehoefte voor Alliander. Dit zal zij grotendeels financieren met het aantrekken van vreemd vermogen op de kapitaalmarkt. Om dit tegen maatschappelijk verantwoorde kosten te kunnen doen is echter ook versterking van het eigen vermogen noodzakelijk via deze lening.

Financieel rendement
Het financieel rendement betreft de opbrengsten die wij ontvangen bij het verstrekken van de lening. Dit is de rente op de obligatielening en het dividend nadat de obligatielening geheel of gedeeltelijk is omgezet in aandelen. Het verstrekken van de lening leidt tot een positief financieel rendement.

Op deze wijze geeft ons college ook invulling aan de oproep van uw Staten om meer financieel rendement uit het Stamkapitaal te halen.
In de paragraaf 'Financiële consequentie' wordt het financieel rendement uitgebreid toegelicht.

De hoogte van de lening

De exacte omvang van de gevraagde financiering per aandeelhouder is nog niet bekend en afhankelijk van de deelname van de verschillende aandeelhouders. De hoogte van de obligatielening wordt in beginsel bepaald naar rato van ons aandelenbezit, zodat bij een eventuele conversie van de lening naar aandelen geen wijziging in de aandelenverhoudingen optreedt. Op basis van ons aandeel in Alliander gaat het om een bedrag van € 268 tot € 355 miljoen. Op 3 december wordt bepaald welk bedrag het wordt.

Belangrijkste risico's

De risico's inzake de lening zijn beperkt. Alliander is een financieel solide bedrijf. Dat blijkt ook uit de waardering van kredietbeoordelaars die Alliander beoordelen met een A rating. Daarnaast opereert Alliander in een gereguleerde markt waardoor Alliander een gegarandeerde afname heeft en binnen de kaders van de toezichthouder ACM ook een mate van winst ("redelijke vergoeding") mag maken.

Wanneer de lening (deels) wordt geconverteerd – en dus wordt omgezet in reguliere aandelen – vervalt het gegarandeerde rendement via de ontvangen rente, maar hierdoor blijft Alliander de komende jaren wel in staat om over de uitstaande aandelen dividend te betalen. Deze dividend uitkering is niet gegarandeerd en afhankelijk van de winstgevendheid van Alliander.

Niet uitgesloten kan worden dat aandeelhouders op een later moment opnieuw gevraagd wordt een financiering te verstrekken of dat de credit rating van Alliander alsnog wordt verlaagd, omdat de investeringen met meer vreemd vermogen worden gefinancierd dan nu wordt aangenomen.

Zoals bovenstaand is aangegeven is de verwachting dat de lening in twee tranches wordt omgezet in aandelen. Daarmee is er een reëel risico dat de provinciale middelen die met de lening zijn gemoeid voor lange tijd vastliggen in de onderneming. De aandelen zijn beperkt verhandelbaar doordat ze alleen overdraagbaar zijn aan andere publieke aandeelhouders die (deels) in het verzorgingsgebied van Alliander zijn gevestigd.

Meerderheidsaandeelhouder

Als provincie Gelderland hebben wij aangegeven geen meerderheidsaandeelhouder van Alliander te willen worden. In de leningsvoorwaarden is geregeld dat bij een conversie van de lening naar aandelen er geen meerderheidsaandeelhouder zal ontstaan. Dan wordt de lening geconverteerd in aandelen tot 49,9% en het overige deel van de lening wordt terugbetaald.

Doelmatige besteding en verantwoording

Om de doelmatige aanwending van de financiering en rapportage en verantwoording daarover te borgen, zijn tussen Alliander en het Grootaandeelhoudersoverleg een aantal afspraken gemaakt. Deze afspraken behelzen onder meer dat Alliander eenmaal per reguleringsperiode een strategiesessie zal organiseren met het Grootaandeelhoudersoverleg en een strategiesessie met alle aandeelhouders.

Daarnaast zal Alliander jaarlijks een strategiesessie organiseren met het Grootaandeelhoudersoverleg waarin voorgenomen investeringen en andere ontwikkelingen door Alliander worden gedeeld en door leden van het Grootaandeelhoudersoverleg zienswijzen naar voren kunnen worden gebracht.

Verder zal Alliander een specifieke rapportage opstellen ten behoeve van de leninggevers die onder meer ingaat op de beoogde aanwending van de Lening, een procesbeschrijving van de beoogde aanwending, een rapportage over de daadwerkelijke aanwending en een mogelijke validatie van de aanwending door een accountant.

Staatsteun en Wet financiering decentrale overheden
Aangezien de aandeelhouders van Alliander provincies en gemeenten zijn, moet rekening worden gehouden met het Europese staatssteunrecht ter voorkoming van onrechtmatige staatssteun. Deze kapitaalversterking geschiedt op marktconforme voorwaarden en daarom is er geen sprake van staatssteun.

In de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) zijn regels opgenomen over het financieringsbeleid van openbare lichamen (zoals provincies en gemeenten). Het verstrekken van de lening aan Alliander doen wij ten behoeve van een publieke taak en voldoet daarmee aan de Wet Fido.

5 Financiële consequenties

Financiële effecten
Als we een lening verstrekken aan Alliander hoeven we de middelen die we daarvoor aanwenden niet meer weg te zetten bij het Rijk via het Schatkistbankieren. Op dit moment hebben we zo'n € 1 miljard op de rekening-courant bij het Rijk staan. Het verstrekken van een lening aan Alliander betekent dus enerzijds opbrengsten vanuit Alliander (rente en/of dividend) en anderzijds geen opbrengsten vanuit het Rijk via het Schatkistbankieren. De financiële consequenties daarvan zijn in beeld gebracht bij een pessimistisch, een neutraal en een optimistisch scenario.

Het verschil tussen de drie scenario's zit in het rentepercentage op de obligatielening. Het rentepercentage bestaat uit een basisrente (10 jaar swap rate) en een opslagpercentage van 1,975%. De hoogte van het rentepercentage is afhankelijk van de basisrente (10 jaar swap rate) in december 2021[2].

In alle drie de scenario's zijn onderstaande uitgangspunten gehanteerd.
Generieke uitgangspunten:

Bedrag deelname	: € 268 miljoen (pro rata) en € 335 miljoen (pro rata +25%)
Conversie	: € 400 miljoen in 2025 en € 200 miljoen in 2028
Rendement dividend na conversie	: oplopend van 0,91% tot 1,98% (conform opgave KPMG)
Rendement schatkistbankieren	: oplopend van 0,00% tot 2,00% (conform Perspectiefnota 2022)

Bij de drie scenario's zijn onderstaande rentepercentages gehanteerd:
Uitgangspunten rentepercentage:
Pessimistisch scenario : basisrente -/- 0,350% + opslagpercentage 1,975% = all-in rente 1,625%

[2] Op 05-07-2021 bedroeg de basisrente (10-jaars swap rate) 0,1000%

Neutraal scenario : basisrente 0% + opslagpercentage 1,975% = all-in rente 1,975%
Optimistisch scenario : basisrente + 0,350% + opslagpercentage 1,975% = all-in rente 2,325%

Voor de drie scenario's zijn onderstaand de financiële effecten weergegeven.

Pessimistisch scenario

Bedrag deelname	Financieel effect t/m 2026		Financieel effect t/m 2031	
	Totaal	Gemiddeld per jaar	Totaal	Gemiddeld per jaar
€ 268 miljoen	€ 17,9 miljoen	€ 3,6 miljoen	€ 29,2 miljoen	€ 2,9 miljoen
€ 335 miljoen	€ 22,4 miljoen	€ 4,5 miljoen	€ 36,5 miljoen	€ 3,7 miljoen

Neutraal scenario

Bedrag deelname	Financieel effect t/m 2026		Financieel effect t/m 2031	
	Totaal	Gemiddeld per jaar	Totaal	Gemiddeld per jaar
€ 268 miljoen	€ 22,6 miljoen	€ 4,5 miljoen	€ 34,3 miljoen	€ 3,4miljoen
€ 335 miljoen	€ 28,2miljoen	€ 5,6 miljoen	€ 42,8 miljoen	€ 4,3 miljoen

Optimistisch scenario

Bedrag deelname	Financieel effect t/m 2026		Financieel effect t/m 2031	
	Totaal	Gemiddeld per jaar	Totaal	Gemiddeld per jaar
€ 268 miljoen	€ 27,7 miljoen	€ 5,5 miljoen	€ 39,9 miljoen	€ 4,0 miljoen
€ 335 miljoen	€ 34,7 miljoen	€ 6,9 miljoen	€ 49,9 miljoen	€ 5,0 miljoen

Zoals aangegeven in de uitwerking MTR/Perspectiefnota 2022 (PS2021-412) staat de financiële ruimte onder druk. Vanaf de volgende bestuursperiode worden financiële tekorten verwacht en dan vooral in de incidentele ruimte. Deelname aan de obligatielening heeft bij alle drie de scenario's een positief effect op de incidentele ruimte. In het neutrale scenario bijvoorbeeld is er bij een deelname van € 268 miljoen een positief financieel effect tot en met 2026 van € 22,6 miljoen (€ 4,5 miljoen per jaar). Dit is bovenop wat er op dit moment in de Perspectiefnota 2022 is begroot. Deze incidentele ruimte kan worden ingezet voor beleid op het gebied van o.a. wonen, economie, leefbaarheid, gebiedsagenda's en vitaal platteland.

Zodra in december duidelijk is wat ons bedrag van de deelname in de obligatielening is en het rentepercentage is vastgesteld, zullen wij uw Staten daarover via een Statenbrief informeren. Daarbij zullen wij u tevens een Begrotingswijziging voorleggen waarin in meerjarig kader de begrote financiële effecten van de deelname zijn weergegeven.

Inhouding dividend
Zoals eerder aangegeven heeft Alliander het recht heeft om van de voorgenomen lening af te zien als de ondergrens € 550 miljoen niet wordt gehaald. Mocht de provincie Gelderland besluiten om niet deel te nemen aan de obligatielening, dan zal die ondergrens van € 550 miljoen niet worden gehaald. De kapitaalstructuur moet dan op een andere manier worden versterkt, waarbij Alliander aangeeft dat inhouding van dividend tot de mogelijkheden behoort. Als die situatie zich daadwerkelijk voordoet zal dat voor de komende 6 tot 8 jaar in totaal een negatief effect van circa € 268 miljoen op de incidentele ruimte betekenen. Hoewel daar nu in het voorliggende verzoek van Alliander niet over wordt besloten, vinden wij het wel van belang om uw Staten op deze mogelijke consequentie te wijzen.

Dekking
Op basis van de Kadernota Risicomanagement en weerstandsvermogen 2017 (PS2017-661) moet voor deelname in deze obligatielening als risicodekking een bedrag van 100% van de hoogte van de deelname worden gestort in een geblokkeerde reserve. Wij vragen uw Staten om hiervoor een bedrag in de range van € 268 tot € 335 miljoen vanuit het Stamkapitaal ter beschikking te stellen.

Conform de Financiële verordening wordt iedere statenperiode de Kadernota Risicomanagement en weerstandsvermogen geactualiseerd. Bij de actualisatie van de kadernota gaan we na of het bestaande beleidskader van het risicomanagement nog steeds voldoet of dat het wellicht op onderdelen moeten worden bijgesteld. Deze actualisatie vindt op dit moment plaats. De behandeling in uw Staten van deze actualisatie met ons bijbehorende voorstel staat gepland voor september. Mocht als gevolg daarvan een lager percentage als risicodekking noodzakelijk zijn als storting in een geblokkeerde reserve, dan zullen wij u een gewijzigd ontwerpbesluit voorleggen. In deze Statenbrief gaan we vooralsnog uit van het vigerende beleid en dat is een percentage van 100% als risicodekking.

Naast dit verzoek van Alliander waarbij wij uw Staten vragen om een bedrag beschikbaar te stellen uit het Stamkapitaal, zijn er nog een aantal onderwerpen die betrekking hebben op de inzet van het Stamkapitaal. Dit betreft o.a. de Kadernota Risicomanagement en weerstandsvermogen, Financieren vanuit de publieke taak en Woonfonds Gelderland. Onderwerpen waarvan de bespreking in uw Staten na het reces zal plaatsvinden. Door deze onderwerpen in samenhang te beschouwen kan een zekere mate van integrale afweging met betrekking tot inzet van het Stamkapitaal onderdeel uitmaken van uw besluitvorming.

6 Proces en evaluatie

Onderstaand is het (vervolg)proces weergegeven.

Datum	Activiteit
31 mei 2021	Alliander heeft het verzoek tot versterking van de kapitaalstructuur aan al haar aandeelhouders gestuurd
13 juli 2021	Bestuursstukken in GS - Voorgenomen besluit GS inzake verzoek Alliander
8 september 2021	Beeldvorming PS - Informatiesessie waarin Alliander haar verzoek zal toelichten *
9 september tot 22 september 2021	PS gelegenheid tot het stellen van schriftelijke/technische vragen *.
6 oktober 2021	Beeldvorming PS – Technische briefing
13 oktober 2021	Oordeelsvorming PS (Wensen en bedenkingen voorgenomen besluit GS + Besluit inzake de dekking)
10 november 2021	Besluitvorming PS (Wensen en bedenkingen voorgenomen besluit GS + Besluit inzake de dekking)
16/23 november 2021	Bestuursstukken in GS (Definitief besluit GS verzoek Alliander)
01 december 2021	Uiterste datum besluit inzake deelname richting Alliander aangeven
02 december 2021	Buitengewone aandeelhoudersvergadering Alliander en ondertekenen leningsovereenkomst
03 december 2021	Toewijzing op basis van de inschrijvingen
15 december 2021	Formele uitgifte van de lening en overmaken van de euro's
Januari 2022	Statenbrief met Begrotingswijziging o.b.v. formele uitgifte

* Hierbij wijzen wij u op de website van Alliander waarop 'Vragen en antwoorden' zijn gepubliceerd inzake hun financieringsverzoek naar aanleiding van door hen georganiseerde informatiesessies. De directe link naar de het overzicht van vragen en antwoorden is:
https://www.alliander.com/nl/kapitaalstructuur/

Gedeputeerde Staten van Gelderland
John Berends - Commissaris van de Koning
Henrice Wittenhorst - Plv. secretaris

Bijlagen:
1 Ontwerpbesluit
2 Verzoek Alliander NV tot versterking kapitaalstructuur inclusief bijlagen